

[Minden más foci](#) [NS-publicisztika](#)

MONCZ ATTILA 2020.05.25 22:04

Klassziku

sok – Moncz Attila publicisztikája

Bárhogyan is nézem, az újfajta normalitásban (amit borzasztó leírni, de egyelőre nincs jobb ötletem a helyzettel kapcsolatban) több mint 24 órán belül két érdekes futballkalandban is részem-részünk lehet. Egy hétköznapi világban futballünnepet írnék, hiszen kedden a legnagyobb német, szerdán pedig a legnagyobb magyar rangadó „köszönt” ránk, csak most nem telt házas, jó hangulatú stadionból, hanem üres lelátókkal, maszkokkal, meg a jó ég tudja, mivel, ami ehhez a különleges helyzethez kapcsolódik. Most nem lesz tomboló Gelbe Wand (a Borussia kapu mögötti tábora), most nem gazdagodik a családi legendárium olyan történettel, mint amikor hajdan szegény nagypapám jó 100 kilométert vonatozott azért, hogy láthassa a „Fradi-Dózsát”. Aztán a zöld-fehérek góljánál feldobta a kalapját, amit a szél átfújta a vérmesebb lila-fehérek közé, akik közül az egyik „Ezt nézze, fater!” felkiáltással kettészakított. De tartom azt, még így is élmény lesz mindkét találkozó, nem csupán azért, mert élő futballt láthatunk.

Két rangadó, két eltérő kultúrtörténeti háttér, eltérő élettartammal. Antal Dániel szociológus elemzése szerint a Ferencváros–Újpest ellentét egyik fő kiváltó oka a vidék–főváros konfliktus, merthogy az utóbbi eleinte egy vidéki kisváros csapata volt, és csak 1950-től lett Budapest része. Ehhez adódott még hozzá a háttér, hiszen a zöld-fehérek katolikus gyökerűek voltak, megtámogatva a német kispolgársággal, míg a lila-fehérek vegyes társadalmi összetételűek (magyar, német, zsidó). Majd az egész rivalizálás kicsúcsosodott a kommunista rendszerben. A Fradi ellenzéki csapat lett, az Újpest pedig a belügyminisztérium támogatása miatt az elnyomó hatalmat szimbolizálta. Az ellentét ezt követően már családon belül is öröklődött, hiába került azonos politikai platformra a két tábor.

Ettől még az FTC–Újpestre bátran használhatjuk a derbi kifejezést, hiszen egy városon belüli csapatok párharca, nem úgy a Bayern München–Borussia Dortmund szembenállás. Napjaink legnagyobb német rangadóját alapvetően a „Der Klassiker” kifejezéssel illetik, még akkor is, ha a legtöbb ország legtöbb presztízsmecskéhez képest csak „gyerekkorú”. Eleve Németországban „minden derbi anyjának” a Schalke–Dortmund Ruhr-vidéki rangadót tekintik (itt annyira mély az ellentét, hogy a dortmundi drukkerok 2008-ban még azt is megünnepelték,

hogy az ősi rivális 50 éve nem volt bajnok...), az első klasszikus alatt a többség a hetvenes években virágzó Bayern München–Mönchengladbach párharcot érti, a Bayern–BVB az eredmények hatására emelkedett egyre feljebb és feljebb. Eleve 1965-ben találkoztak először a bajnokságban, és ugyanebben a két csapatban tisztelhetjük a nemzetközi porondon először (ez bizony a KEK-győztes Dortmund volt!) és másodszor kupát nyerő (nyugat)német csapatot, folyamatosan kiemelt figyelmet csak a kilencvenes évek közepétől kapott-kap a csatájuk.

Igaz, azóta van is miért, hiszen 1994-től napjainkig a kiosztott 26 bajnoki címből 22-t ez a két csapat szerzett meg, csak a Kaiserslauternnek, a Werder Bremennek, a VfB Stuttgartnak és a Wolfsburgnak jutott némi „alamizsna”. Ugyanakkor ennél a párharcnál napra pontosan meg lehet mondani, presztízs tekintetében mikor jutottunk el a legmagasabb szintre. 1997. április 19-én, hetekkel a BVB történetének legnagyobb klubsikere, a Bajnokok Ligája-győzelem előtt. A bajnokijuk 1–1-re végződött, és Lothar Matthäus, a Bayern ikonja azon a mérkőzésen mutatta meg félreérthetetlen jelekkel Andy Möllernek, a Dortmund kirakatemberének (barátjának, világbajnok társának...), mit is gondol a magát feldobáló, majd a játékvezetőnél reklamáló stílusáról. „Azt akartam mondani neki, hogy futballozon és mutassa meg, hogy igazi férfi” – árulta el utóbb, mit és miért mutogatott Möllernek. Itt már két olyan labdarúgó vezett össze, akivel egyértelműen azonosítani lehetett a klubot, ráadásul tekintélyes eredménylistával. Innen már Oli Kahn néhány akciójelenete (Stéphane Chapuisat elleni karatebemutatója, Heiko Herrlich megharapása) vagy a banándobálás már egy „fejlődési folyamat” része volt. Ahogyan az is, hogy 2013-ban ez a két csapat vívta a Bajnokok Ligája döntőjét – ez volt az első olyan nemzetközi kupadöntő Európában, amikor a legnagyobb hazai rangadó képviselői találkoztak egy szinttel feljebb. Most pedig ott tartunk, hogy az idény „normális” részét nézve, Európa két legnagyobb átlagnézőszámú klubjának partiját tisztelhetjük benne.

Ugyanakkor azt elismerem, nem gondoltam arra, hogy a nagy futballrivalizálások kapcsán egészen Sigmund Freudig, a pszichoanalitika atyjáig is eljutok. Merthogy a Guardian című angol lap egy cikkében odáig megy vissza, hogy Freudnak az otthon védelmével kapcsolatos tanaira (ha valaki veszélyben érzi, akkor azt meg akarja védeni, főleg tartósan tetsző ellenséggel szemben) építve eredezteti a derbi és a nagy rangadók hozzáadott értékét. „Ha egy csapat veszélyben érzi a hazai biztonságát, felerősödik benne a gyűlölet. A gyűlöletből fakad, hogy megpróbálja háborúban megvédeni az otthonát a riválistól, és hogy aláássa a másik azon állítását, amely szerint utóbbi képviselheti a legmegfelelőbbben a közösséget” – fogalmazott Paul Hyland, a cikk írója.

Magyarul: aki valakiben hosszú távú potenciális veszélyforrást lát, olyan nézetkülönbségekre bukkan vele kapcsolatban, amelyek a saját primátusát, nota bene, létét veszélyezteti, azzal szemben sokszoros akarattal küzd. Ha pedig a másik fél is így tesz, abból alakulhat ki a hosszú távú rivalizálás, esetenként ellenségeskedés. A több fórumon is a világ legnagyobb derbijének választott Boca Juniors–River Plate Superclásico ugyanúgy társadalmi (munkás kontra felsőbb)

osztályok közötti disputából jött létre, ahogyan a városrészek (Athén kontra Pireusz, belváros kontra kikötő) közti 2500 éves vitából kiemelkedő Panathinaikosz–Olympiakosz harc is (az előbbi az értelmiségiek, az utóbbit a munkások csapatának tartották-tartják). A legkeményebb politikai alapú ellentét a Real Madrid és a Barcelona között feszül, ahol a spanyol nacionalizmus és konzervativizmus találkozik a katalán öntudattal és az újírtásra törekvéssel. Bár itt a Roma–Lazio rivalizálást is megemlíthetjük, amit onnan lehet datálni, hogy Benito Mussolini fasiszta kormányfő hajdan egységes fővárosi csapat létrehozásával akarta megtörni a Juventus vezette északi hatalmasságok uralmát, csak a nagy összefogásba a Lazio nem ment bele. Ha vallás, akkor persze jöhet a skót Old Firm, amelyen a katolikus Celtic és a protestáns Rangers találkozik, ha meg ipari szembenállás, akkor a Liverpoolnál és a Manchester Unitednél nehéz jobb példát találni. Ha pedig hülyeségre vágyunk, nézzük az uruguayi Penarol és Nacional (a disputa tárgyát az képezi, melyik klubot alapították hamarabb...) vagy az olasz Milan és Internazionale (az előbbinél nem engedték külföldi játékosok szerződtetését, ami utat nyitott egy új egyeslet előtt) szembenállásának kiindulási pontját.

Ugyanakkor ne legyenek kétségeink afelől, a kluboknak, a labdarúgásban ténykedőknek (sőt, minden más sportágnak is) szükségük van az ilyen jellegű rivalizálásra. Részben azért is, hogy ezzel kielégítsék a saját identitásuk iránti nárcisztikus igényt. Részben pedig azért, hogy egymás kölcsönös üldözésével előrébb lépjenek. Sir Alex Ferguson 2012-ben megmondta, a Liverpoolnak és a Manchester Unitednek szüksége van egymásra, mindketten kevesebbek lennének a másik nélkül. De mivel vannak, ráadásul elképesztően különbözőek, folyamatosan fejlődnek. Ez pedig mozgásban tartja a futball fejlődését is, ami meg már a mi érdekünk is.